

stammen te verzoenen, door hen bij te staan in deze tijden van ellende.

't Hielp echter alles niets. Kieft wenschte juist het tegenovergestelde te doen en kende wijsheid noch mensche-lijkheid. Spoedig nam hij dan ook maatregelen om zijn wraakzucht te koelen. Ook dominee Bogardus protesteerde, zooveel hij vermocht, en meer anderen voorspelden, dat daardoor een oorlog zou uitbreken over de geheele provincie.

De Vries hield hem voor oogen, dat de kolonisten van hun hoeven zouden worden verdreven.

Kieft nam hem echter bij den arm en leidde hem triomfantelijk naar het venster, van waaruit men kon zien, dat de soldaten zich reeds gereed maakten.

„Stop daarmee," schreeuwde De Vries, „gij wilt de Indianen den mond sluiten, maar gij vermoordt daarmee ons eigen volk."

„De order is gegeven," was het antwoord, „en kan niet meer worden ingetrokken."

Dien nacht zat De Vries bij het vuur in de keuken van de gouverneurswoning vol zorg over de lichtvaardigheid, die de heele kolonie dreigde te ruïneeren.

„Omstreeks middernacht," zoo vertelde hij, „hoorde ik luid geschreeuw, en snelde naar de verschansing van het fort. Aan den overkant van de Hudson zag ik niets dan vuurstralen, en hoorde niets anders dan de angstkreten van hen, die in hun slaap waren overvallen."

Bedroefd keerde hij terug naar het keukenvuur, toen plotseling een Indiaan, door zijn familieleden gevolgd, kwam binnenstormen onder den uitroep: „De Indianen van het noorden hebben ons overvallen, en wij zijn gevlucht in het fort."

De Vries wist maar al te goed, dat het niet de Indianen van het noorden waren, die dit gedaan hadden. Hij leidde de vluchtelingen naar den uitgang, en wees hun de bosschen van het eiland aan als eenige plaats van behoud.

Het slechte voorbeeld van Kieft werd op Long-Island gevolgd, en geen wonder, dat tengevolge van dit alles elf Indianenstammen opstonden tot een bloedigen krijg. De hoeven der kolonisten werden verbrand, en vrouwen en kinderen omgebracht.

In het fort wemelde het van vluchtelingen, en de schepen waren vol van hen, die in hun angst naar Holland terug wilden.

Zelfs Friezen bleef niet gespaard. De Vries was met zijn mannen teruggetrokken tot in het hoofdgebouw, dat nog stond, en wachtte met den geweerloop door de schietgaten den aanval af. In dit hachelijk oogenblik kwam de Indiaan, dien hij in dien vreeselijken nacht den uitweg had gewezen, hem te hulp, en overtuigde zijn stamgenooten van De Vries' goede bedoelingen, waarop men den goeden chef geen verder leed aandeed.

Ofschoon door meerderen het voorstel van den nachtelijken overval ondersteund was, gaf men ten slotte toch Kieft de schuld van alle ellende, sommigen wilden hem zelfs op een schip naar Holland terugsturen. De Vries ging nu in de bosschen, zocht de hoofden der stammen op, en wist voorloopig vrede tot stand te brengen, hoewel hij zeer goed begreep, dat de wraakzucht der jongeren nog lang niet was bevredigd.

Nog twee jaar lang hadden kleine overrompelingen plaats, totdat in 1645 een duurzamer vrede werd geteekend, waarbij een algemeene dankdag werd uitgeschreven.

Het noordelijk gedeelte van Nieuw-Nederland bij Renselaerwijk was onder voorzigtiger bestuur voor de aanvallen der Roodhuiden gespaard gebleven en in welvarenden toestand.

Overigens was de toestand ellendig, en waren de kolonisten door al deze troebelen verarmd.

In Holland kwam men eindelijk tot de overtuiging, dat een krachtiger persoonlijkheid noodig was voor het bestuur der bezittingen in Noord-Amerika, wilde men deze althans niet geheel verliezen.

Zoo werd dan Kieft tot aller vreugde in 1646 ter verantwoording teruggeroepen.

JOH. V.

Emma van Waldeck-Pyrmont.

Den 12^{den} Mei 1874 hadden we op een regenachtigen dag het Zilveren Kroningsfeest van Koning Willem III gevierd; drie jaar later lazen we het bulletin, dat ons den dood van koningin Sophia meldde. En we lazen het met gemengde gevoelens; gevoel van sympathie met de begaafde vorstin, die na acht-en-dertig jaren huwelijksleven ons ontnomen werd; gevoel van sympathie ook met onzen koning, wiens leven door dat sterven niet eenzamer werd, daar het ware huiselijke leven reeds tien-tallen jaren gevloeden was uit de vorstelijke paleizen. Dat wisten we; daar werd niet over gefluisterd, maar gesproken.

Zestig jaren was de koning oud, toen hij weduwnaar werd; het verwonderde ons niet, toen ruim een jaar later het bericht kwam, dat de grijze vorst voor de tweede maal het huwelijksgeluk zocht, dat hij de eerste maal niet had gevonden. Alleen verwonderde ons de jeugd van de bruid.

Maar achterna hebben we ons verheugd, dat de koning geen huwelijk zocht met een gemalin van zijn leeftijd; had hij het gedaan, het huis der Oranjes zou met zijn dood uitgestorven zijn geweest. En het vermoeden ligt voor de hand, dat koning Willem III, bij het sluiten van zijn tweede huwelijk, niet enkel heeft gedacht aan de belangen van zijn eigen ouden dag, maar ook aan de belangen van zijn stamhuis. Wel had hij twee zonen, maar de oudste wilde niet huwen, en de jongste was er te zwak voor. En toen de koning gehuwd was, heeft de kroonprins geen tijd meer gevonden om terug te keeren van zijn verkeerden weg; reeds zes maanden later is hij gestorven. Toen hebben we ons verblijd over des konings keuze.

Emma van Waldeck-Pyrmont doet in de geschiedenis denken aan Maria Louise van Hessen-Kassel, die ook slechts enkele jaren de gemalin, en vele jaren de weduwe was van den landsvorst. Bij koningin Emma was dat te verwachten; zij was een-en-veertig jaren jonger dan haar gemaal. Bijna twaalf jaren duurde het tweede huwelijk des konings, en we hebben ons in die jaren steeds meer verheugd, daar we zagen, hoe de oude vorst thans genoot, wat hij vroeger had moeten missen: een huiselijk leven. Wij, Nederlanders, zijn huiselijk, ons klimaat drijft ons dikwijls in huis, en daarom zoeken wij onze vreugde in huis, in den eenvoudigen gezelligen omgang. En we weten zeer goed, dat geen pracht en heerlijkheid, geen kunst of studie het gemis van een goed tehuis vergoeden kan. Daarom zijn we koningin Emma zoo dankbaar geweest, dat ze onzen koning een tehuis bereidde tot verkwikking en verheuging van zijn ouden dag.

Een prinsesje werd geboren na anderhalf jaar. Ten deele was dat een teleurstelling voor ons; we hadden zoo stellig gehoopt op een prins; we hoopten op voortzetting van het geslacht in de rechte lijn, en met het oog op den leeftijd des konings durfden we niet hopen op een tweede spruit. Gods gedachten waren echter anders dan de onze; Hij heeft ons het geslacht der Oranjes laten behouden, maar voor de tweede maal in een zijlinie, thans in de vrouwelijke lijn. En Hij heeft welgeweten, waarom Hij dat deed. Thans reeds weten ook wij er zóóveel van, dat wij van ganscher harte de *genade* prijzen, die Hij aan Nederland en Oranje heeft betoond. Had Hij naar rëcht gehandeld, dan ware de geschiedenis geheel anders geweest.

Koningin Emma werd geroepen tot den troon. Toen ze tot ons kwam, in Januari 1879, hadden we daar geen gedachte aan. Maar de slagen vielen fel over het koninklijk huis. Weinig dagen na des konings huwelijk stierf zijn beminde broeder, prins Hendrik, wiens naam en bij de zeevaart, en in 't groothertogdom Luxemburg, waar hij

in later jaren 's konings plaatsvervanger was, in dankbare herinnering is gebleven. Een half jaar later stierf de kroonprins, en na enkele jaren ook 's konings jongste zoon. 't Werd ledig in de hofpaleizen. We hielden niets over dan een jong prinsesje met een jeugdige moeder naast des konings troon. Is het wonder, dat de liefde van ons volk zich richtte op dat koningskind, de laatste van het geliefde stamhuis, temeer nog, toen we hoorden, hoe dat kind als een Nederlandsch kind werd opgevoed, opgevoed in de eerste plaats door haar moeder zelve? En dat we met klimmende belangstelling letten op die moeder, nu we den dag zagen naderen, dat zij in naam van haar dochter zou regeeren?

Den 23sten November 1890 sloot de koning de vermoeide oogen. Toen werd Wilhelmina koningin, en haar moeder met den wil der Staten-Generaal regentes van het koninkrijk. Twee keeren in onze stadhoudelijke geschiedenis hadden we het beleefd, dat een vrouw voor een minderjarige het bewind voerde, Maria Louise en Anna van Engeland, maar we hebben het voorrecht gehad, dat het regentschap van koningin Emma geleet op dat van Marijke-Meu, en niet op dat van de „gouvernante," omdat koningin Emma nimmer zichzelf zocht; altijd alleen het oog had op de belangen van het land en van haar „beminde Dochter." Metterdaad is zij „in den naam van H. M. koningin Wilhelmina" regentes geweest van het koninkrijk.

Die tijd van het regentschap is niet bijzonder rustig geweest. Wel hadden we geen buitenslandsche moeilijkheden — dien tijd zijn we, naar we hopen, voorbij! — en wel dreigde geen inwendige revolutie, maar we zaten midden in den strijd der partijen. Vóór 1887 was het kiesrecht het voorrecht geweest alleen voor de bezittenden; in 1888 werd voor de eerste maal een verkiezing voor de Tweede Kamer gehouden op den grondslag van een meer uitgebreid kiesrecht. Hevig was de strijd gevoerd; Roomsche-Katholieken en Anti-revolutionairen hadden samengewerkt, en de tegenpartij had smalend gesproken van een monsterverbond. De rechtsche partijen hadden gewonnen, en voor de eerste maal hadden we een rechtsch ministerie, het ministerie Mackay-Keuchenius. Dat ministerie had de leiding, toen koningin Emma tot het regentschap werd geroepen. Doch in 1891 kregen we den partijstrijd opnieuw, zoo mogelijk nog feller, en de linkerpartijen zegepraalden. Het ministerie nam zijn ontslag en de regentes had nieuwe ministers te kiezen. Dat nieuwe ministerie struikelde weer, ditmaal over de kieswet, en andermaal stond de regentes voor de moeilijkheid, die ze oploste door een kamerontbinding, een beroep op de burgers. Wij, die pas nog weer den strijd der partijen hebben aanschouwd of gestreden, begrijpen, hoe het voor de koningin-regentes een moeilijke tijd geweest is, waarbij we niet willen vergeten, dat ze nog niet zoo lang geleden uit den vreemde gekomen was, en dus eerst had moeten leeren, hoe hier de stand der partijen was. En dat is juist de roem geweest van de regentes, dat zij, evenals ook haar gemaal had gedaan, zich steeds geplaatst heeft op het standpunt van de grondwet, en geen macht zich heeft aangematigd, die niet aan de kroon was toegekend. Wij herinneren ons,

hoe ons land reeds sedert zoovele eeuwen geregeerd wordt volgens een grondwet, een soort verdrag tusschen overheid en onderdanen. Zulk een toestand is moeilijk voor de overheid, en eischt wijsheid van wie aan het hoofd staat. Die wijsheid is het deel gebleken van de jeugdige regentes.

Acht jaren lang heeft het regentschap geduurd. Den 31sten Augustus 1898 werd volgens de grondwet de koningin meerderjarig. Een jaar te voren had de moeder bij de jaarlijksche opening der Kamers zich laten vergezellen door haar dochter, als om te toonen, dat háár taak weldra afgevoerd zou zijn. Op den dag der meerderjarigheid lazen we de proclamatie, waarbij de regentes haar taak neerlegde, en de proclamatie, waarbij de koningin haar taak aanvaardde; den 6^{den} September werd de troonsbeklimming openlijk getoond door de inhuldiging in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Een gloriëdag voor de regentes! En groot is de hulde geweest, haar gebracht op dien dag door een dankbaar volk.

Sinds dien dag heeft koningin Emma zich teruggetrokken uit de regering, en zich een plaats gekozen naast den troon. Zinnebeeldig toonde ze dat, door het paleis in het Noordeinde te verlaten, en zich een woning te kiezen in het Lange Voorhout. En welke taak ze voor zichzelf koos, dat bleek ook terstond. De koning had haar het buitengoed Oranje-Nassau bij Renkum geschonken; bij haar aftreden bood het volk haar zijn hulde aan in den vorm van een geschenk in geld ter vrije beschikking. En koningin Emma liet met dat geld die buitenplaats inrichten tot een sanatorium voor longlijders. Daarmee toonde ze, wat ze voortaan haar levenstaak achtte: leed verzachten. Het is niet noodig, hierover verder te spreken; koningin Emma leeft in ons midden; we kennen haar; we zien haar optreden overal, waar leed te verzachten is.

We zijn aan het einde van onze reeks Oranje-vorstinnen. We hebben ze aan ons oog zien voorbijgaan, de gemalinnen en de moeders van onze Oranje-vorsten; de vrouwen, die den troon hebben gedeeld met de vorsten, die als stadhouder en

als koning aan het hoofd des lands hebben gestaan. We begonnen met Juliana van Stolberg en we eindigen onze reeks met de moeder onzer koningin. Een schoone reeks, waardig om in het geheugen bewaard te blijven gelijk de reeks der vorsten. 't Waren allen vrouwen, die uit den vreemde kwamen, en toch, hoe vele van ze hebben we gezien, die zich onmiddellijk wisten aan te sluiten aan het volk, in welks midden ze kwamen wonen, en hoe vele hebben een taak gehad ter opvoeding en ter voorbereiding van zonen of dochteren voor den troon. Enkele hadden zelfs een tijdlang het land te regeeren.

Thans staan we aan het begin van een nieuw tijdperk. Onze koningin is de laatste van haar geslacht; het huis der Nassau's sterft in haar uit. Maar we kunnen ons verheugen, want God heeft ons in Zijn gunst een nieuw stamhuis gegeven, waarin het oude huis zich voortplant, en de geboorte van prinses Juliana, die den naam draagt van de eerste stammoeder, willen we zoo gaarne opvatten als een belofte van een schoone toekomst. God zegene Vorstenhuis en Vaderland!

A. L.

